

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA

DĖL [REDAKTUOTA] PRIEŠ VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2024 m. gegužės 16 d. Nr. 4D-2023/2-1255
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Jolita Miliuvienė gavo [REDAKTUOTA] (toliau ir – Pareiškėja arba [REDAKTUOTA]), kurios interesams atstovauja [REDAKTUOTA] (toliau ir – Pareiškėjos atstovas), skundą dėl Vilniaus miesto savivaldybės administracijos (toliau – Savivaldybės administracija) pareigūnų netinkamų veiksmų (neveikimo), kai galimai be pagrindo nebuvo įgyvendinta statinių naudojimo priežiūros funkcija bei nebuvo imtasi veiksmų siekiant patikrinti bei informuoti Pareiškėją apie tai, kokių pagrindų buvo panaikintos asmenų su negalia automobilių stovėjimo vietos prie įėjimo į prekybos centrą.

2. Pareiškėjos atstovas skunde Seimo kontrolierei, be kita ko, nurodė:

2.1. „[...] 2023 m. lapkričio 6 d. [REDAKTUOTA] kreipėsi į Vilniaus miesto savivaldybės administraciją su prašymu atlikti teisės aktuose įtvirtintas funkcijas statinių naudojimo priežiūroje [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „Prašyme, be kita ko, nurodyta, kad teisės normomis įtvirtintas imperatyvus draudimas, nesilaikant statinių prieinamumo reikalavimų, nustatytų STR 2.03.01:2019, be kita ko, šalinti neįgaliųjų automobilių stovėjimo vietas, o savivaldybių administracijos įpareigotos patikrinti, ar statinį naudojant laikomasi STR 2.03.01:2019 ir (ar) statinio projekte numatytų statinių prieinamumo reikalavimų. Prašome informuoti, kokių pagrindų Vilniaus mieste, adr. [REDAKTUOTA] esančio prekybos centre [REDAKTUOTA] prie B įėjimo buvo panaikintos neįgaliųjų automobilių stovėjimo vietos.“

2.3. „Kreipimasi į Vilniaus savivaldybės administraciją sąlygojo aplinkybės, jog į [REDAKTUOTA] su nusiskundimais kreipėsi asmenys, judantys su vežimėliais, kurie nurodė, kad Vilniaus mieste, adr. [REDAKTUOTA] esančiame prekybos centre [REDAKTUOTA] prie B įėjimo buvo panaikintos neįgaliųjų automobilių stovėjimo vietos. Vietoje šių vietų buvo įrengtos rezervuotos vietos maisto kurjeriams. Šie skundai buvo patvirtinti nuotraukomis.“

2.4. „2023 m. lapkričio 21 d. [REDAKTUOTA] el. paštu gavo Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Infrastruktūros grupės raštą, adresuotą Prekybos centrui [REDAKTUOTA] [...]“

Rašte nurodoma, kad vadovaujantis Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2009 m. spalio 15 d. įsakymo Nr. 30-1783 „Dėl techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo ir jų priežiūros Vilniaus mieste tvarkos aprašo tvirtinimo“ 9 punktu Vilniaus miesto savivaldybės administracija nerengia techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo projektų, neįrengia techninių eismo reguliavimo priemonių, užtvarų ir nekontroliuoja jų įrengimo teisėtumo Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje esančiuose suformuotuose žemės sklypuose, kai sklypą ar

jo dalį: [...] nuosavybės ar kita teise valdo fiziniai ar privatieji juridiniai asmenys; [...] valdo valstybinės žemės patikėjimo teisės subjektai (patikėtiniai), išskyrus Vilniaus miesto savivaldybę.“

2.5. „Šio atsakymo kontekste pažymėtina, kad [redaguota] kreipimasis į Vilniaus miesto savivaldybės administraciją nėra susijęs su techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimu ir jų priežiūra.“

2.6. „Minėta [redaguota] kreipėsi į Savivaldybės administraciją dėl statinių naudojimo priežiūros vykdymo, t. y. įvertinti, kokių pagrindų panaikinti sprendiniai dėl neįgalųjų automobilių stovėjimo vietų panaikinimo, o gavo atsakymą, kad Savivaldybė nekontroliuoja techninių eismo reguliavimo priemonių.“

3. Pareiškėjos atstovas skunde Seimo kontrolierės prašo „[...] ištirti skundą ir įvertinti, ar Vilniaus savivaldybės administracija pagrįstai atsisakė spręsti jos kompetencijai priklausančius klausimus, t. y. vykdyti statinio naudojimo priežiūrą ir patikrinti, kokių pagrindų buvo panaikintos neįgalųjų automobilių stovėjimo vietos.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Iš Pareiškėjos atstovo kartu su skundu Seimo kontrolierei pateiktų dokumentų taip pat nustatyta:

4.1. Pareiškėjos atstovas 2023 m. lapkričio 6 d. savo kreipimesi (toliau – Kreipimasis) į Savivaldybės administraciją, be kita ko, nurodė:

„Kaip matyti iš Statybos techninio reglamento STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“ 6.5 punkte pateiktos apibrėžties: neįgalųjų automobilių stovėjimo vieta – pagal teisės aktų reikalavimus įrengta ir ženklu „Neįgalieji“ paženklinta negalį turintiems asmenims tinkama automobilių stovėjimo vieta, iki kurios yra tokiems asmenims pritaikyta judėjimo trasa.

[redaguota] iš judėjimo negalį turinčių asmenų sulaukė nusiskundimų, kad Vilniaus mieste, adr. [redaguota], esančiame prekybos centre [redaguota] prie B įėjimo buvo panaikintos neįgalųjų automobilių stovėjimo vietos (nuotraukos pridedamos).

Statybos techninis reglamentas STR 1.07.03:2017 „Statinių techninės ir naudojimo priežiūros tvarka. Naujų nekilnojamojo turto kadastro objektų formavimo tvarka“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. D1-971, (toliau – Reglamentas), be kita ko, nustato neįgyvenamųjų pastatų ir kitų statinių techninės priežiūros privalomuosius reikalavimus ir jų įgyvendinimo tvarką (1.1 papunktis).

Reglamento 27¹ punktas (redakcija, galiojanti nuo 2021 m. kovo 3 d.) nustato, kad draudžiama, nesilaikant statinių prieinamumo reikalavimų, nustatytų STR 2.03.01:2019 [9.34], šalinti neįgalųjų automobilių stovėjimo vietas, riboto judumo asmenims skirtus keltuvus (platformas), siaurinti priėjimus ir koridorius, užstatyti juos stambiais įrenginiais, inventoriumi, medžiagomis ar kitokiais daiktais, keisti kelių, priėjimų nuolydžius ar kitaip pažeisti statinių prieinamumo reikalavimus.

Reglamento VIII skyriaus „Naudojimo priežiūros tvarka“ pirmasis skirsnis „Naudojimo priežiūrą atliekantys subjektai, naudojimo priežiūros organizavimas ir atlikimas“ nustato, kad statinių naudojimo priežiūrą atlieka savivaldybių administracijos (102 punktas ir 102.3 papunktis).

Savivaldybės administracija paskiria Priežiūros vykdytojus, nustato konkrečius statinius ar konkrečią teritoriją, kurioje yra statiniai, už kurių Naudojimo priežiūrą kiekvienas iš jų atsakingas, ir Naudojimo priežiūros patikrinimų dažnumą (Reglamento 104.2 papunktis), o kai gautas skundas, prašymas ar pranešimas dėl statinių priežiūros, konkretaus statinio (jo dalies) Priežiūrą vietoje gali atlikti dažniau, nei nurodyta Reglamento 105 punkte (Reglamento 106.3 papunktis).

Reglamento 108 punktas nustato, kad Priežiūros vykdytojas, tikrindamas Naudotojo atliekamą statinių techninę priežiūrą, privalo, be kita ko, apžiūrėjus statinį ar jo dalį, nustatyti: ar

statinį naudojant laikomasi statinio projekte numatytų reikalavimų; ir ar statinį naudojant laikomasi STR 2.03.01:2019 [9.34] ir (ar) statinio projekte numatytų statinių prieinamumo reikalavimų.

Priežiūros vykdytojas taip pat privalo surašyti statinio techninės priežiūros patikrinimo aktą (Reglamento 8 priedas); nustatyti reikalavimus trūkumams pašalinti ir kontroliuoti statinio techninės priežiūros patikrinimo akte įrašytų reikalavimų įvykdymą; o apie patikrinimo išvadas bei reikalavimus informuoti raštu statinio naudotoją ir statinio savininką (kai naudotojas nėra statinio savininkas) (Reglamento 108.5, 108.6, 108.7 papunkčiai ir 109 punktas).

Apibendrinus išdėstytą teisinį reguliavimą, matyti, kad teisės normomis įtvirtintas imperatyvus draudimas, nesilaikant statinių prieinamumo reikalavimų, nustatytų STR 2.03.01:2019, be kita ko, šalinti neįgalųjų automobilių stovėjimo vietas, o savivaldybių administracijos įpareigos patikrinti, ar statinį naudojant laikomasi STR 2.03.01:2019 ir (ar) statinio projekte numatytų statinių prieinamumo reikalavimų.“

Pažymėtina, kad paminėtame Pareiškėjos atstovo kreipimesi Savivaldybės administracijos buvo prašoma: „[...] informuoti, kokių pagrindų Vilniaus mieste, adr. [redacted] esančio prekybos centre [redacted] prie B įėjimo buvo panaikintos neįgalųjų automobilių stovėjimo vietos.“

4.2. Savivaldybės administracijos Infrastruktūros grupės 2023 m. lapkričio 21 d. rašte Nr. A51-183253/23(3.3.2.26E-INF), adresuotame prekybos centrui [redacted] kurio kopija buvo teikiama ir [redacted] be jau Pareiškėjos skunde Seimo kontrolierei paminėtos informacijos (pažymos 2.4 papunktis), buvo nurodyta, jog „[...] Vilniaus miesto savivaldybės administracija gavo [redacted] prašymą dėl neįgalųjų asmenų automobilių vietų panaikinimo prekybos centre [redacted]“

Minėtame rašte Savivaldybės administracija, vadovaudamasi Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2009 m. spalio 15 d. įsakymu Nr. 30-1783 „Dėl Techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo ir jų priežiūros Vilniaus mieste tvarkos aprašo tvirtinimo“ patvirtinto Techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo ir jų priežiūros Vilniaus mieste tvarkos aprašo 9 punktu, konstatavo nerengianti techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo projektų bei neįrengianti techninių eismo reguliavimo priemonių žemės sklypuose, valdomuose privačių fizinių ar juridinių asmenų, todėl nurodė persiunčianti prekybos centrui [redacted] kreipimąsi, prašydama prekybos centrą [redacted] „[...] užtikrinti STR 2.03.01:2019 ir (ar) statinio projekte numatytų statinių prieinamumo reikalavimų laikymąsi.“

Taip pat minėtame Savivaldybės administracijos rašte prekybos centro [redacted] buvo prašoma apie priimtus sprendimus informuoti [redacted] ir Savivaldybės administraciją.

5. Tyrimo metu taip pat buvo nustatyta:

5.1. iš dokumentų, gautų, Seimo kontrolierių įstaigai dėl Pareiškėjos skunde nurodytų aplinkybių darbo tvarka kreipisį į Savivaldybės administraciją, paaiškėjo, jog Pareiškėjos skundžiama institucija atsakymo į Savivaldybės administracijos Infrastruktūros grupės 2023 m. lapkričio 21 d. siųstą raštą Nr. A51-183253/23(3.3.2.26E-INF) iš prekybos centro [redacted] negavo ir jokių papildomų veiksmų dėl Pareiškėjos 2023 m. lapkričio 6 d. teikto kreipimosi Savivaldybės administracijoje imtasi nebuvo;

5.2. remiantis VĮ Registrų centro Nekilnojamojo turto registro duomenų banko išrašu [redacted] žemės sklype (kadastro Nr. [redacted]), esančiame adresu [redacted] Vilnius, be pastato – prekybos centro, kiemo aikštelės, atraminės sienelės, taip pat yra įregistruota automobilių stovėjimo aikštelė, kuri pagal jos naudojimo paskirtį priskirta kitiems inžineriniams statiniams. Minėtosios automobilių stovėjimo aikštelės statybos pradžios metais nurodyti 2020 m., pabaigos – 2021 m. Visi pirmiau paminėti nekilnojamojo turto objektai nuosavybės teise priklauso UAB [redacted]

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

6. Lietuvos Respublikos įstatymai

6.1. *Seimo kontrolierių įstatymo 3 straipsnis. Seimo kontrolierių veiklos tikslai* – „Seimo kontrolierių veiklos tikslai:

1) ginti žmogaus teisę į gerą viešąjį administravimą, užtikrinantį žmogaus teises ir laisves, prižiūrėti, ar valdžios įstaigos vykdo pareigą tinkamai tarnauti žmonėms; [...].“

6.2. *Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnis. Savarankiškosios savivaldybių funkcijos* – „Savarankiškosios (Konstitucijos ir įstatymų nustatytos (priskirtos)) savivaldybių funkcijos: [...]

21) statinių naudojimo priežiūra įstatymų nustatyta tvarka; [...]

32) savivaldybių vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymas, tiesimas ir saugaus eismo organizavimas;“.

6.3. *Kelių įstatymo 2 straipsnis. Pagrindinės įstatymo sąvokos* – „[...]“

21. Techninės eismo reguliavimo priemonės – kelio ženklai, šviesoforai, atitvarai, kelių ženklavimas ir kitos techninės priemonės eismui reguliuoti.“

6.4. *Statybos įstatymo:*

2 *straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos* – „[...]“⁵⁵. Statinio naudojimo priežiūra – viešojo administravimo subjekto veikla, kurios tikslas – nustatyti, ar statinio techninė priežiūra atitinka šio įstatymo ir kitų teisės aktų, taip pat normatyvinių statybos techninių dokumentų reikalavimus ir ar statinys naudojamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatomis. [...].“

47 *straipsnis. Statinių naudotojų pareigos* – „1. Statinių naudotojai privalo:

1) naudoti statinį (jo patalpas) pagal paskirtį, išskyrus Vyriausybės nustatytus atvejus ir tvarką;

2) laikytis normatyviniuose statybos techniniuose dokumentuose ar normatyviniuose statinio saugos ir paskirties dokumentuose nustatytų statinio naudojimo ir priežiūros reikalavimų, kad būtų išlaikytos statinio (jo dalių, inžinerinių sistemų) savybės, atitinkančios Reglamente (ES) Nr. 305/2011 nustatytus esminius statinių reikalavimus; [...].“

49 *straipsnis. Statinių naudojimo priežiūra* – „1. Statinių naudojimo priežiūrą atlieka šie viešojo administravimo subjektai: [...]

3) statinių, nenurodytų šio straipsnio 1 dalies 1, 2 punktuose, – savivaldybių administracijos; [...]

2. Statinių naudojimo priežiūrą atliekantys viešojo administravimo subjektai tikrina, kaip statinių naudotojai vykdo šio įstatymo ir kitų Lietuvos Respublikos įstatymų bei teisės aktų nustatytus statinių techninės priežiūros ir naudojimo bei statinių saugos reikalavimus.“

6.5. *Asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo:*

3 *straipsnis. Pagrindiniai asmens su negalia teisių apsaugos įgyvendinimo principai* –

„Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, nevyriausybines organizacijas, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys, užtikrindami ir (ar) įgyvendindami asmens su negalia teises, vadovaujasi šiais principais: [...]

11) tinkamo sąlygų pritaikymo – būtini ir tinkami pakeitimai ir pritaikymas, dėl kurių nepatiriama neproporcinga ar nepagrįsta našta ir kurių reikia konkrečiu atveju siekiant užtikrinti asmenims su negalia galimybę naudotis visomis žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis lygiai su kitais asmenimis ar galimybę įgyvendinti šias teises ir laisves.“

7. Kiti teisės aktai

7.1. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. birželio 14 d. įsakymu Nr. 317 patvirtinto statybos techninio reglamento STR 2.03.01:2001 „Statiniai ir teritorijos. Reikalavimai žmonių su negalia reikmėms“ (akto redakcija, galiojusi iki 2020 m. sausio 1 d.):

1 punktas – „Statybos techninis reglamentas STR 2.03.01:2001 „Statiniai ir teritorijos. Reikalavimai žmonių su negalia reikmėms“ (toliau – reglamentas) nustato reikalavimus rengiant statinių, nurodytų Reglamento I priede, statybos, rekonstravimo, pastato atnaujinimo (modernizavimo), kapitalinio remonto, supaprastintą statybos, supaprastintą rekonstravimo projektus, kapitalinio remonto aprašą, paprastojo remonto projektą ar paprastojo remonto aprašą arba keičiant statinių paskirtį į nurodytą reglamento I priede paskirtį. [...]“.

46 punktas – „Visų tipų automobilių saugyklose, išskyrus gydymo paskirties pastatų, skirtų teikti medicinos pagalbą žmonėms, automobilių saugyklose, turi būti įrengta tiek ŽN automobilių vietų:

- 1 vieta, kai aikštelėje yra iki 15 vietų;
- 2 vietos, kai aikštelėje yra 16–50 vietų;
- 4 % vietų, kai aikštelėje yra daugiau kaip 50 vietų. [...]“.

49 punktas – „ŽN automobiliams skirtos stovėjimo vietos, esančios prie tam tikrų objektų, turi būti planuojamos arčiausiai prie pagrindinio įėjimo į objektą iš visų automobilių saugyklose esančių vietų beklūtėje judėjimo trasoje. Kitose automobilių saugyklose vietos ŽN automobiliams turi būti įrengiamos arčiausiai prie pritaikyto įėjimo į automobilių saugyklą.“

50 punktas – „Tam tikro objekto automobilių saugykloje atstumas nuo toliausiai esančios ŽN automobilio stovėjimo vietos iki pagrindinio įėjimo į objektą neturi būti didesnis nei 60 m. Kai to pasiekti negalima, ne didesniu kaip 30 m atstumu nuo pagrindinio įėjimo į objektą turi būti įrengta ne siauresnė kaip 2 400 mm ŽN išlaipinimo aikštelė šalia gatvės ar privažiavimo važiuojamosios dalies.“

51 punktas – „Pritaikyta judėjimo trasa nuo automobilio stovėjimo vietos iki pagrindinio įėjimo į objektą neturi kirsti gatvių ar privažiavimų važiuojamosios dalies. [...]“.

7.2. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2019 m. lapkričio 4 d. įsakymu Nr. D1-653 patvirtinto statybos techninio reglamento STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“ (originali akto redakcija, galiojanti nuo 2020 m. sausio 1 d.):

1 punktas – „Statybos techninis reglamentas STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“ (toliau – Reglamentas) nustato reikalavimus rengiant statinių, nurodytų Reglamento I priede, statybos, rekonstravimo, pastato atnaujinimo (modernizavimo), kapitalinio remonto, supaprastintą statybos, supaprastintą rekonstravimo projektus, kapitalinio remonto aprašą, paprastojo remonto projektą ar paprastojo remonto aprašą arba keičiant statinių paskirtį į nurodytą Reglamento I priede paskirtį. [...]“.

16 punktas – „Automobilių saugyklose neįgaliųjų automobilių stovėjimo vietų privalomas skaičius pateikiamas 1 lentelėje.“

„[...] 201–1000	3 procentai nuo bendro automobilių stovėjimo vietų skaičiaus, bet ne mažiau kaip 8 vietos	0,5 procento nuo bendro automobilių stovėjimo vietų skaičiaus, bet ne mažiau kaip 2 vietos
d daugiau kaip 1000	2 procentai nuo bendro automobilių stovėjimo vietų skaičiaus, bet ne mažiau kaip 30 vietų	0,25 procento nuo bendro automobilių stovėjimo vietų skaičiaus, bet ne mažiau kaip 5 vietos [...]“

7.3. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 30 įsakymu Nr. D1-971 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtinto statybos techninio reglamento STR 1.07.03:2017 „Statinių

techninės ir naudojimo priežiūros tvarka. Naujų nekilnojamojo turto kadastro objektų formavimo tvarka“ (aktuali akto redakcija, galiojanti nuo 2022 m. gegužės 1 d.) (toliau – Reglamentas):

1 punktas – „Statybos techninis reglamentas STR 1.07.03:2017 „Statinių techninės ir naudojimo priežiūros tvarka. Naujų nekilnojamojo turto kadastro objektų formavimo tvarka“ (toliau – Reglamentas) nustato: [...]

1.3. viešojo administravimo subjektų, išvardytų Lietuvos Respublikos statybos įstatymo [9.5] 49 straipsnio 1 dalyje (toliau – Subjektai), atliekamos statinių naudojimo priežiūros (toliau – Naudojimo priežiūra) tvarką, atliekant naudojimo priežiūrą rengiamų statinių naudojimo priežiūros dokumentų formas ir informacijos apie atliktą Naudojimo priežiūrą teikimo tvarką; [...].“

12 punktas – „Pagrindiniai statinių ir jų konstrukcijų techninės priežiūros ir teisingo naudojimo uždaviniai yra šie:

12.1. siekti, kad statiniai ir jų konstrukcijos būtų naudojami nepažeidžiant projektų, statybos bei eksploatavimo normų; [...].“

27¹ punktas – „Draudžiama, nesilaikant statinių prieinamumo reikalavimų, nustatytų STR 2.03.01:2019 [9.34], šalinti neįgalųjų automobilių stovėjimo vietas, riboto judumo asmenims skirtus keltuvus (platformas), siaurinti priėjimus ir koridorius, užstatyti juos stambiais įrenginiais, inventoriumi, medžiagomis ar kitokiais daiktais, keisti kelių, priėjimų nuolydžius ar kitaip pažeisti statinių prieinamumo reikalavimus. [...].“

108 punktas – „Priežiūros vykdytojas, tikrindamas Naudotojo atliekamą statinių techninę priežiūrą, privalo:

108.4. apžiūrėjus statinį ar jo dalį, nustatyti:

108.4.1. ar statinys naudojamas pagal paskirtį [9.27]; [...]

108.4.3. ar statinį naudojant laikomasi statinio projekte numatytų reikalavimų;

108.4.3¹. ar statinį naudojant laikomasi STR 2.03.01:2019 [9.34] ir (ar) statinio projekte numatytų statinių prieinamumo reikalavimų, prieinamumo užtikrinimui įrengti keltuvai ir kiti įrenginiai tvarkingi ir veikiantys; [...].“

109 punktas – „apie patikrinimo išvadas bei reikalavimus informuoti raštu statinio naudotoją ir statinio savininką (kai naudotojas nėra statinio savininkas).“

7.4. Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2009 m. spalio 15 d. įsakymu Nr. 30-1783 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtinto Techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo ir jų priežiūros Vilniaus mieste tvarkos aprašo (toliau – Aprašas):

3 punktas – „Įrengti ir eksploatuoti technines eismo reguliavimo priemones (kelio ženklus, kelių ženklinimą, šviesoforus, atitvarus, eismo saugumo saleles, greičio mažinimo kalnelius ir kt.) bendro naudojimo teritorijose galima tik nustatyta tvarka gavus leidimą. [...].“

5 punktas – „Vilniaus miesto savivaldybės teritorijos gatvėse ar bendrojo naudojimo teritorijose, kuriose žemės sklypai nesuformuoti, techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo schema ar projektas turi būti suderintas su Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Eismo organizavimo skyriumi ir Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kelių policijos valdyba, išskyrus 9 punkte nustatytas vietas. [...].“

9 punktas – „Vilniaus miesto savivaldybės administracija nerengia techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo projektų, neįrengia techninių eismo reguliavimo priemonių, užtvarų ir nekontroliuoja jų įrengimo teisėtumo Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje esančiuose suformuotuose žemės sklypuose, kai sklypą ar jo dalį:

9.1. nuosavybės ar kita teise valdo fiziniai ar privatieji juridiniai asmenys;

9.2. valdo valstybinės žemės patikėjimo teisės subjektai (patikėtiniai), išskyrus Vilniaus miesto savivaldybę.“

7.5. Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2019 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. 30-3226/19 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtintų Statinių naudojimo priežiūros taisyklių:

7 punktas – „Priežiūros vykdytojas: [...]

7.4. konkretaus statinio (jo dalies) priežiūrą vietoje gali atlikti dažniau negu nurodyta Taisyklų 7.2 ir 7.3 papunkčiuose, kai: [...]

7.4.3. gautas skundas, prašymas ar pranešimas dėl statinių priežiūros, kuris nagrinėjamas Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka ir terminais; [...].“

8 *punktas* – „Priežiūros vykdytojas atlieka statinio faktinių duomenų patikrinimą vietoje, kai neatliekamas statinio techninės priežiūros vykdymo patikrinimas: [...]

8.2. gautas skundas, prašymas ar pranešimas dėl statinio (jo patalpų) naudojimo pažeidžiant Statybos įstatyme ir kituose įstatymuose nustatytus reikalavimus ir (ar) naudojimo ne pagal paskirtį; [...].“

10 *punktas* – „Priežiūros vykdytojas, tikrindamas statinių naudotojo atliekamą statinių techninę priežiūrą, privalo: [...]

10.4. apžiūrėjęs statinį ar jo dalį, nustatyti, ar: [...]

10.4.3. statinį naudojant laikomasi statinio projekte numatytų reikalavimų; [...].“

7.6. *Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2023 m. sausio 24 d. įsakymu Nr. 40-28/23 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtinto Vilniaus miesto savivaldybės veiklos dokumentų valdymo ir klientų aptarnavimo reglamento (toliau – Savivaldybės administracijos Veiklos reglamentas):*

31 *punktas* – „Jeigu gautas dokumentas nėra priskirtas dokumentą gavusiam Savivaldybės struktūriniams padaliniai nagrinėti pagal kompetenciją, dokumentas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas turi būti perduodamas (tarnybiniu raštu arba pasinaudojus DVS „Avilyš“ funkcionalumu „Perduoti“) kompetentingam padaliniai. [...].“

130 *punktas* – „Užduotys pagal vykdymo kontrolės prioritetus skirstomos į nekontroliuojamąsias ir kontroliuojamąsias užduotis:

130.1. nekontroliuojamųjų užduočių vykdymas sprendžiamas vykdytojo nuožiūra. Baigiama DVS „Avilyš“ užregistravus atsakymą (siunčiamąjį dokumentą) iš suformuluotos užduoties ir įrašius užduoties įvykdymo rezultata arba įrašius užduoties įvykdymo rezultata, kai vykdant užduotį nereikia parengti dokumento. Jei užduotis įvykdoma pateikus informaciją telefonu, vykdytojas tai pažymi DVS „Avilyš“;

130.2. kontroliuojamąsias užduotis privaloma įvykdyti nustatytu terminu ir apie įvykdymą informuoti vadovą. Tai užduotys, kurias vadovai DVS „Avilyš“ pažymi kaip paprastos ar ypatingos kontrolės, įpareigojimai parengti teisės akto projektą ir mero rengiamų pasitarimų protokoluose esantys pavedimai. Kontroliuojamųjų užduočių vykdymo kontrolė baigiama DVS „Avilyš“ užregistravus parengtą atsakymą (siunčiamąjį dokumentą) iš suformuluotos užduoties ir įrašius užduoties įvykdymo rezultata arba įrašius užduoties įvykdymo rezultata, kai vykdant užduotį nerengiamas dokumentas.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

8. *Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. kovo 1 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1605/2012:*

„[...] Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidiarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.).“

Tyrimo išvados

9. Remdamasi Pareiškėjos atstovo skunde nurodyta ir tyrimo metu surinkta informacija (pažymos 2, 4, 5 punktai), taip pat teisiniu reglamentavimu, pacituotu šios pažymos 6–7 punktuose, susijusiu su Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų nagrinėjant [redacted] kreipimąsi teisiniu pagrįstumu, Seimo kontrolierė konstatuoja:

9.1. Analizuojant Pareiškėjos skundžiamus Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmus, kai Pareiškėjos Kreipimosi pagrindu skundžiama institucija neįgyvendino statinių naudojimo priežiūros funkcijos, nesiėmė veiksmų siekiant patikrinti Pareiškėjos Kreipimesi nurodytos informacijos dėl asmenų su negalia automobilių stovėjimo vietų panaikinimo bei neinformavo Pareiškėjos dėl panaikintų asmenų su negalia automobilių stovėjimo vietų prie įėjimo į prekybos centrą teisėtumo (neteisėtumo), pirmiausia pažymėtina tai, kad nagrinėjamu atveju Savivaldybės administracijos pareigūnų netinkamus veiksmus, manytina, sąlygojo Pareiškėjos Kreipimesi suformuluotas prašymas. Atkreiptinas dėmesys, jog nors Pareiškėjos Kreipimosi turinys aiškiai nurodė problemos, susijusios su galimai neteisėtu asmenų su negalia automobilių stovėjimo vietų skaičiaus sumažinimu, esmę, o faktinės aplinkybės net buvo susietos su tokiais atvejais reguliuojančiu teisiniu reglamentavimu, tačiau Pareiškėja savo Kreipimesi Savivaldybės administracijos neprašė atlikti statinių naudojimo priežiūros procedūros, o tik nurodė prašanti informuoti, kokių pagrindu prekybos centre [redacted] prie B įėjimo buvo panaikintos asmenų su negalia automobilių stovėjimo vietos (pažymos 4.1 papunktis). Pareiškėjos Kreipimesi netinkamai suformuluotas, t. y. Pareiškėjos siekiamo tikslo tiksliai neatspindintis, prašymas, Seimo kontrolierės nuomone, neturėjo daryti įtakos Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksams nagrinėjant (vertinant) Pareiškėjos Kreipimąsi, tačiau akivaizdu, jog šiuo atveju skundžiamos institucijos pareigūnai nesivadovavo gero administravimo principu (pažymos 8 punktas) ir Pareiškėjos Kreipimąsi išnagrinėjo formaliai, neįvertindami to, su kokios savivaldybei priskirtos funkcijos įgyvendinimu iš tikro yra susijusi Pareiškėjos Kreipimesi nurodyta situacija.

Taip pat pabrėžtina, jog Savivaldybės administracijoje vertinant Pareiškėjos Kreipimąsi, Seimo kontrolierės įsitikinimu, turėjo būti atkreiptas dėmesys ir į pačios Pareiškėjos, kaip atstovaujančiosios asmenims su negalia, statusą. Tai, kad Pareiškėja atstovauja asmenų su judėjimo negalia grupei, o jos Kreipimosi turinys ir jame akcentuotos problemos esmė būtent tai ir pabrėžė. Seimo kontrolierės nuomone, turėjo sąlygoti Savivaldybės administracijos papildomą dėmesį Kreipimesi nurodytos situacijos įvertinimui. Pastebėtina, kad iš Pareiškėjos Kreipimesi nurodyto atvejo, kai galimai be teisinio pagrindo buvo panaikintos asmenų su negalia automobilių stovėjimo vietos, matyti, jog Kreipimosi esmė yra susijusi ne tik su galimu pažeidimu dėl techninių eismo reguliavimo priemonių panaikinimo, tačiau ir asmenų su negalia galimybių neapsunkintai patekti į prekybos centrą užtikrinimu. Akcentuotina, kad, kaip ir numato Asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatyme įtvirtintas tinkamo sąlygų pritaikymo principas (pažymos 6.5 papunktis), visais atvejais turi būti siekiama, jog asmenys su negalia nepatirtų neproporcingos ar nepagrįstos naštos siekdami naudotis visomis žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis lygiai su kitais asmenimis. Todėl ypač svarbu, kad teisės aktuose įtvirtinti reikalavimai dėl asmenims su negalia tinkamų sąlygų užtikrinimo, kas nagrinėjamu atveju yra tam tikrose vietose ir tam tikras asmenų su negalia automobilių stovėjimo vietų skaičius, visais atvejais būtų tinkamai įgyvendinami. Tačiau, remiantis Savivaldybės administracijos pateiktu atsakymu Pareiškėjai (pažymos 4.2 papunktis), konstatuotina, jog šiuo aspektu skundžiama institucija Pareiškėjos Kreipimosi neanalizavo ir nevertino.

9.2. Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnyje (pažymos 6.2 papunktis) yra įtvirtintos savarankiškosios savivaldybių funkcijos, tarp jų – statinių naudojimo priežiūra įstatymų nustatyta tvarka (21 punktas) bei savivaldybių vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymas, tiesimas ir saugaus eismo organizavimas (32 punktas). Nagrinėjamu atveju svarbu pabrėžti tai, kad Pareiškėjos Kreipimesi nurodytos faktinės aplinkybės dėl asmenų su negalia automobilių stovėjimo vietų prekybos centro automobilių stovėjimo aikštelėje panaikinimo tam tikru aspektu gali atrodyti sietinos su Savivaldybės administracijos turima įgyvendinti saugaus eismo organizavimo funkcija, nes yra susijusios su techninių eismo reguliavimo priemonių (nurodomojo kelio ženklo „Stovėjimo vieta“ su

papildoma lentele „Asmenys su negalia“) įrengimu. Kaip savo atsakyme Pareiškėjai buvo nurodžiusi pati skundžiama institucija (pažymos 4.2 papunktis), remiantis Aprašo nuostatomis (pažymos 7.4 papunktis), Savivaldybės administracija nekontroliuoja techninių eismo reguliavimo priemonių, kaip jos apibrėžtos Kelių įstatymo nuostatose (pažymos 6.3 papunktis), įrengimo teisėtumo žemės sklypuose, kurie nuosavybės teise priklauso fiziniams ar privatiems juridiniams asmenims. Tačiau Seimo kontrolierė pabrėžia, kad iš Pareiškėjos Kreipimosi turinio, jame nurodytų faktinių aplinkybių aišku, jog nurodyta situacija yra susijusi su statinio (prekybos centro su automobilių stovėjimo aikštele) projekte numatytų statinių prieinamumo reikalavimų įgyvendinimu, nes: 1) asmenų su negalia automobilių stovėjimo vietų, o ne tik nurodomojo kelio ženkle „Stovėjimo vieta“ su papildoma lentele „Asmenys su negalia“, skaičius yra įsakmiai nurodytas teisės aktuose (pažymos 7.1, 7.2 papunkčiai) ir jis turi būti privalomai išlaikytas; 2) automobilių stovėjimo aikštelė yra priskiriama kitiems inžineriniams statiniams (pažymos 5.2 papunktis), kurios naudojimo priežiūra gali (turi) būti atliekama Reglamento (pažymos 7.3 papunktis) nustatyta tvarka. Seimo kontrolierė pastebi, kad savo Kreipimesi Pareiškėja akcentavo Reglamente įtvirtintą draudimą šalinti asmenų su negalia automobilių stovėjimo vietas (pažymos 4.1 papunktis), tačiau akivaizdu, jog Savivaldybės administracijos pareigūnai dėl nesuprantamų priežasčių Pareiškėjos Kreipimosi nevertino kaip prašymo (pranešimo) dėl statinių naudojimo priežiūros, kaip ji apibrėžta Statybos įstatymo nuostatose (pažymos 6.4 papunktis), atlikimo, nors Savivaldybės administracijos Infrastruktūros grupės rašte prekybos centro [redacted] vis tik buvo prašoma užtikrinti STR 2.03.01:2019 ir (ar) statinio projekte numatytų statinių prieinamumo reikalavimų laikymąsi (pažymos 4.2 papunktis).

9.3. Seimo kontrolierė atkreipia dėmesį, kad siekiant įvertinti [redacted] Kreipimesi nurodytą faktą dėl galimo statinio (prekybos centro su automobilių stovėjimo aikštele) teisingo naudojimo, buvo privalu atsižvelgti į Reglamente numatytus pagrindinius statinių techninės priežiūros bei teisingo naudojimo uždavinius (pažymos 7.3 papunktis), kurių siekis yra, kad statiniai ir jų konstrukcijos būtų naudojami nepažeidžiant statinio projekte nustatytų normų, taip pat prieinamumo reikalavimų, kurie buvo numatyti rengiant konkretaus statinio (nagrinėjamu atveju – prekybos centro [redacted]) projektą ir kuriuos privalo išlaikyti visą statinio eksploatavimo laikotarpį. Šie reikalavimai neatsiejami nuo Statybos įstatymo 47 straipsnyje įtvirtintos statinių naudotojų pareigos laikytis normatyviniuose statybos techniniuose dokumentuose ar normatyviniuose statinio saugos ir paskirties dokumentuose nustatytų statinio naudojimo ir priežiūros reikalavimų, kad būtų išlaikytos statinio (jo dalių, inžinerinių sistemų) savybės, atitinkančios Reglamente (ES) Nr. 305/2011 nustatytus esminius statinių reikalavimus (pažymos 6.4 papunktis). Kadangi būtent savivaldybių administracijoms įstatymų leidėjas priskyrė statinių, išskyrus nurodytus Statybos įstatymo 49 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose, naudojimo priežiūros funkcijos įgyvendinimą, įpareigojant savivaldybių administracijas tikrinti, kaip statinių naudotojai, be kita ko, vykdo ir statinių naudojimo reikalavimus. Seimo kontrolierė pabrėžia, jog Savivaldybės administracija neabejotinai turėjo aiškiai atskirti [redacted] Kreipimesi nurodytos problemos esmę ir šį Kreipimąsi nagrinėti statinių naudojimo priežiūros aspektu.

9.4. Pastebėtina, kad Savivaldybės administracijos Būsto administravimo poskyris pagal struktūrinę priklausomybę yra priskiriamas Energetikos skyriui, kurio vienas iš įgyvendinamų uždavinių yra gyvenamųjų namų ir kitų statinių, kurių naudojimo priežiūra priskirta Savivaldybei, naudojimo priežiūros organizavimas Statinių naudojimo priežiūros taisyklių (pažymos 7.5 papunktis) nustatyta tvarka. Seimo kontrolierė pabrėžia, kad būtent šiam Savivaldybės administracijos struktūriniam padaliniiui nagrinėti turėjo būti nukreiptas [redacted] Kreipimasis ir būtent Savivaldybės administracijos Energetikos skyriaus Būsto administravimo poskyris turėjo (turi) imtis veiksmų dėl Kreipimesi nurodytos situacijos įvertinimo. Tačiau, kaip jau buvo minėta, akivaizdu, jog nagrinėjamu atveju Pareiškėjos Kreipimosi turinys buvo netinkamai interpretuotas ir neteisingai nukreiptas Savivaldybės administracijos Infrastruktūros grupei, kurios kompetencija ir atliekamos funkcijos nesusijusios su Kreipimosi esme. Pabrėžtina, jog klaidingas Kreipimosi nukreipimas nekompetentingam struktūriniam padaliniiui galėjo būti ištaisytas, jei Savivaldybės administracijos Infrastruktūros grupė [redacted] Kreipimąsi būtų perdavusi pagal kompetenciją Savivaldybės administracijos Energetikos skyriaus Būsto administravimo poskyriui, kaip tai įpareigoja Veiklos

reglamento 31 punktą (pažymos 7.6 papunktis), tačiau, remiantis tyrimo metu surinkta medžiaga, tai nebuvo padaryta.

9.5. Tyrimo metu surinktos informacijos pagrindu taip pat pastebėtina, kad nagrinėjamu atveju [redacted] kreipimasis ne tik nebuvo tinkamai išnagrinėtas, tačiau po Savivaldybės administracijos Infrastruktūros grupės atsakymo Pareiškėjai (pažymos 4.2 papunktis) Savivaldybės administracijos pareigūnai nevykdė jokios Savivaldybės administracijos Infrastruktūros grupės rašte prekybos centrai [redacted] teikto prašymo dėl statinio projekte numatytų statinių prieinamumo reikalavimų laikymosi užtikrinimo įgyvendinimo kontrolės (pažymos 5.1 papunktis). Tai, Seimo kontrolierės įsitikinimu, yra nepateisinama, nes sukuria sąlygas galimam Savivaldybės administracijos teikiamų prašymų (reikalavimų) nepaisymui ateityje. Nors, pagal Veikos reglamento nuostatas, Savivaldybės administracijos pareigūnų vykdomos užduotys gali būti tiek kontroliuojamos, tiek nekontroliuojamos (pažymos 7.6 papunktis), tačiau pabrėžtina, kad visiškas Savivaldybės administracijos raštuose konkrečiam subjektui teiktų prašymų (reikalavimų) kontrolės nevykdymas ne tik patvirtina gero administravimo principo, kurio laikymasis yra privalomas viešojo administravimo subjekto veikloje, nepaisymą, bet ir pažeidžia į Savivaldybės administraciją besikreipiančių asmenų teisėtus lūkesčius dėl tam tikrų veiksmų jų kreipimusi pagrindu įgyvendinimo.

Atsižvelgdama į tai, Seimo kontrolierė pabrėžia, kad Savivaldybės administracijoje privalu atlikti Savivaldybės administracijos raštuose konkrečioms subjektams teiktų prašymų (reikalavimų) įgyvendinimo kontrolę, ypač tais atvejais, kai teikti prašymai (reikalavimai) yra susiję su į Savivaldybės administraciją besikreipusių asmenų tam tikrų teisių (teisėtų poreikių) realizavimu.

10. Įvertinusi skundo tyrimo metu nustatytas faktines aplinkybes bei su jomis susijusį teisinį reguliavimą, Seimo kontrolierė daro išvadą, jog Savivaldybės administracija, kaip statinių naudojimo priežiūrą atliekantis subjektas, gavusi [redacted] pranešimą dėl galimo atvejo, kai nebesilaikoma reikalavimo, numatyto statinio statybos projekte, privalėjo atlikti statinio naudojimo priežiūros patikrinimą, siekdama patvirtinti arba paneigti faktą dėl statinio techninėje dokumentacijoje teisės aktų pagrindu nustatytų reikalavimų nesilaikymo. Tai reiškia, kad Savivaldybės administracija turėjo (turi) patikrinti, ar prekybos centro automobilių stovėjimo aikštelėje panaikinus 2 asmenų su negalia automobilių stovėjimo vietas ir jas priskyrus maisto kurjerių naudojimui buvo išlaikytas prekybos centro [redacted] statybos projekte numatytas asmenų su negalia automobilių stovėjimo vietų privalomas skaičius.

Remdamasi tuo, kas pirmiau paminėta, ir vadovaudamasi Seimo kontrolierių veiklos tikslu, įtvirtintu Seimo kontrolierių įstatyme (pažymos 6.1 papunktis), Seimo kontrolierė konstatuoja nagrinėjamu atveju buvus Pareiškėjos teisės į gerą viešąjį administravimą pažeidimo atvejį, o Pareiškėjos skundą pripažįsta pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

11. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia [redacted] skundą dėl Vilniaus miesto savivaldybės administracijos pareigūnų netinkamų veiksmų (neveikimo), kai [redacted] kreipimosi pagrindu nebuvo įgyvendinta statinių naudojimo priežiūros funkcija, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJOS

12. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė **Vilniaus miesto savivaldybės merui ir Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriui** pagal teisės aktuose jiems priskirtą kompetenciją rekomenduoja:

12.1. atkreipti dėmesį į šio tyrimo metu nustatytą ir pažymoje konstatuotą Pareiškėjos teisių į gerą viešąjį administravimą pažeidimo atvejį;

12.2. imtis veiksmų užtikrinti, kad Vilniaus miesto savivaldybės administracijoje būtų tinkamai atliekama Vilniaus miesto savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių atsakingoms institucijoms ar kitiems subjektams persiųstų raštų įgyvendinimo kontrolė, ir spręsti klausimą dėl galimo poreikio pakeisti (papildyti) Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2023 m. sausio 24 d. įsakymu Nr. 40-28/23 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtinto Vilniaus miesto savivaldybės veiklos dokumentų valdymo ir klientų aptarnavimo reglamento nuostatas šios pažymos 9.5 papunktyje aptarto aspekto pagrindu;

12.3. įpareigoti atsakingus Vilniaus miesto savivaldybės administracijos pareigūnus imtis veiksmų, kad būtų nedelsiant atlikta UAB [redacted] priklausančių statinių, kuriuose yra įsikūręs prekybos centras [redacted] naudojimo priežiūra, siekiant patikrinti faktą dėl galimo statinio (automobilių stovėjimo aikštelės) naudojimo nesilaikant statinio projekte jam nustatytų reikalavimų, tarp jų ir statinio projekte nustatytų statinių prieinamumo reikalavimų, ir apie patikrinimo rezultatus informuoti [redacted] ir Seimo kontrolierę.

Primenama, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierė

Jolita Miliuvienė